

В релігійному житті українців виник рух за створення «незалежних» і «протестантських» церковних громад, що негативно вплинуло і на культурницький бік життя емігрантського суспільства. Перед українською спільнотою постали складні завдання піднесення на новий рівень патріотичної роботи в громадських об'єднаннях. Усуненню негативних явищ у суспільному русі емігрантів сприяла пасторська діяльність митрополита Андрея Шептицького. Його мудре слово не тільки зупинило руйнівні процеси в церковному житті, а й сприяло наповненню патріотичним змістом культурницької діяльності громадських організацій переселенців. Доленосні події в Україні вони почали сприймати як те, що стосується безпосередньо кожного з них. 31 квітня 1917 р. був проведений «Український день». Зібрані на цьому заході кошти були переказані до Києва на потребу Центральної Ради. Ця акція засвідчила вияв соборності української спільноти, що волею долі мала шукати кращого життя за межами своєї батьківщини.

Отже, на прикладі діяльності греко-католицької спільноти північноамериканських українців ми бачимо, як культура виховує патріотизм людини. Тому треба знати всі сторони буття свого народу.

Колянчиков В. С.
НТУ «ХП»

ВІЙСЬКОВІ ЗВИЧАЇ ЗАПОРОЗЬКИХ КОЗАКІВ

Запорозьке козацьке військо сформувалося в середині XVI ст. в середній течії Дніпра, на незайманій території Запорожжя, розташованій на кордонах Речі Посполитої, Кримського ханства і Московського царства. Козаки були досить вмiлими, розумними та відважними вояками, коли козацьке військо виступало в похід суходолом, то воно подiлялось не на курені, а на полки, і кожен із них складався з трьох-чотирьох куренів або охочих козаків від усього коша. На ворогів запорожці кидалися відразу, в бойовищі були дуже рухливі і, щоб менше втрачати товариства, не били всією силою на ворожий табір, а завжди обходили його з боків і навіть із тилу. Зустрiвши значно переважаючого чисельністю ворога, козаки ставали до оборони. Щоб стримати чужу кінноту, вони обгороджували табір возами, відстрілювались з мушкетів, тримаючись на місці по кілька тижнів. Якщо вороги дуже насадили, то запорожці розташовували вози в кілька рядів, і доки передня лава стрiляла, задні лави набивали рушницi та передавали зброю переднім. У таких таборах козаки відбивали вдeсятеро більшу татарську силу, а коли ті, втративши чимало людей, знімали облогу й відступали геть, запорожці відразу ж сiдали на коней і наздоганяли татар. Великі бої запорожці не розпочинали враз. Щоб краще вивчити ворожий стан та виманити ворога на свої засідки, козаки висилали охочих товаришів на герць, і ті, наблизившись до супротивника, викликали його богатирів битися один на один. Роздратовані герцями вороги здебільшого люто кидалися на козацький табір, а тут їх зустрічали такою «залізною квасолею», що все поле навкруги вкривав ворог трупом.

Під час морських походів запорозькі козаки завдавали превентивних ударів супротивникові, чим значною мірою послаблювали агресивні дії Османської імперії. Наслідком морських походів козаків було і визволення великої кількості невільників із турецько-татарської неволі. Козаки дуже ретельно готувалися до морських походів. Окрім зброї та військових припасів, запорожці запасалися також одягом та харчами. Можна зробити висновок, що українські козаки були одними з найкращих вояків тогочасної Європи.

Крамской В.В.
«НТУ ХПИ»

ХАРЬКОВ В ГОДЫ ПЕРВОЙ МИРОВОЙ ВОЙНЫ

Первая мировая война стала настоящим испытанием для населения стран-участниц конфликта. Сегодня проблематика Первой мировой войны накануне столетия со дня ее начала особенно актуальна. Несмотря на широчайшую историографию проблемы, многие вопросы, связанные с жизнью мирного населения в этот период, часто остаются незамеченными.

В 1914 г. жители Харькова, как и многих других городов по всей империи встретили начало войны весьма восторженно, веря в скорую победу. Так, уже в воскресенье 2 августа по улицам прошла большая патриотическая манифестация; 4 августа харьковчане наблюдали торжественное богослужение в поддержку войск царской России и военный парад по этому случаю, а 23 ноября Харьков посетил император Николай II.

Вскоре на смену наивным надеждам о скором окончании войны пришли все более усугубляющиеся социальные и экономические проблемы. Харьков относился к населенным пунктам отдаленного тыла и первыми последствиями начала военных действий ощутили медицинские службы города, оказавшиеся не готовыми к возложенному на них объему работ. Всего в лазаретах и госпиталях к 1916 г. пребывало свыше 8,5 тыс. солдат и офицеров. После Брусиловского прорыва в Галиции в Харьков поступают раненые военнопленные австро-венгерской армии: немцы, поляки, словаки, чехи, венгры, итальянцы.

Большую нагрузку ощущали на себе и муниципальные технические службы городского хозяйства. Так, только харьковский водопровод снабжал водой 35 казарм, военные госпитали и множество интенсивно функционирующих крупных промышленных предприятий, включая 15 эвакуированных из Риги, Варшавы и других западных регионов. Наряду с этим обострился энергетический кризис. Уже зимой 1914/1915 гг. в Харькове исчерпались запасы угля. Весной 1915 г. через Харьков хлынул поток беженцев из западных районов, охваченных войной. В мае 1916 г. в Харькове насчитывалось около 37 тыс. беженцев.

Активизировалось рабочее движение. На протяжении 1916 г. по Харькову прокатилась целая волна забастовок, участниками которых стало более 100 тыс. харьковчан. Наиболее активно проявили себя работники ХПЗ,